

28.3.2018

MAASEUTUPOLITIIKAN NEUVOSTO (MANE)

Aika: Keskiviikko 28.3.2018 klo 9:00–11.00
Paikka: Säätytalo, sali 23, Snellmaninkatu 9-11 Helsinki

Paikalla: Jari Leppä, puheenjohtaja
Ann-Sofi Backgren
Markku Granander
Hannamari Heinonen
Antonia Husberg, siht.
Sampo Juhajoki
Minna-Mari Kaila
Petri Knaapinen
Kari Kylkilahti
Kari Latvus
Kaisa-Leena Lintilä
Timo Lähdekorpi
Ari Niiranen
Juha Nuutila
Håkan Nystrand
Katja Matveinen
Toivo Muilu
Marko Mäki-Hakola
Asko Peltola
Reijo Petrell
Marko Pukkinen
Maaret Pulliainen
Mikko Rissanen
Marjo Riitta Tervonen
Tapani Veistola
Katariina Vuorela
Anne-Mari Välikangas
Taina Väre
Jyrki Wallin
Paula Yliselä
Christell Åström, pääsihteeri

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja, maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä, avasi kokouksen klo 9:05.

2. Edellisen kokouksen 13.12.2017 muistion hyväksyminen

Päätös:
Muistio hyväksyttiin nimimuutoksilla.

3. Jäsenmuutokset

Erityisasiantuntija *Mikko Rissanen* nimetään sosiaali- ja terveysministeriön jäseneksi Ralf Ekebomin tilalle. STM ei nimeä varajäsentä Rissaselle.

Toiminnanjohtaja *Päivi Lundvall* nimetään Suomen luonnonsuojeluliiton jäseneksi Sirku Mannisen tilalle.

*Päätös:
Merkittiin jäsenmuutokset tiedoksi.*

4. CAP27-uudistus

Tilannekatsaus CAP27-uudistuksesta
Osastopäällikkö *Minna-Mari Kaila*, MMM

Sihteeristön luonnos MANEn kannanotoksi koskien CAP27-uudistusta.
MANEn pääsihteeri *Christell Åström*

*Päätös:
Kuultiin esitykset, keskusteltiin ja päätettiin, että MANE ottaa kantaa CAP27-uudistukseen.
Kannanoton luonnos hyväksyttiin muutoksilla:*

Kannanottoa muokataan keskustelun pohjalta. Johdantokappaleeseen lisätään maininta hyvän ympäristön vetovoimatekijöistä. Toimenpide osion kakkoskohtaan lisätään maininta osaavan työvoiman koulutuksesta. Lisätään metsäperäisten tuotteiden osioon maininta kestävyyden lisäämisestä. Kohtaan kuusi muutetaan muotoon ”rahoituksen kokonaistason ja toimenpiteiden on oltava synkronissa keskenään”. Muokattu luonnos lähetetään MANELLE sähköpostitse ennen julkaisua.

Keskustelun yhteenveto:

Bulgarian pj-kauden 40. kohdan päätelmissä tunnustetaan maaseudun erityiset haasteet. Brexit tulee vaikuttamaan budjettiin. Todettiin, että CAP-arkkitehtuuri muuttuu. Jäsenmaakohtainen valvonnan ja seurannan tulee olla uskottavaa. Kansallinen säädöstarve kasvanee. Nettovaikutukset ovat tärkeitä. On tärkeää, että neuvotteluissa ylläpidetään liikkumavaraa.

Todettiin, että yhteinen maatalouspolitiikka ja koheesiopolitiikka kulkevat yhtä jalkaa. Ne muodostavat tärkeän ja ison elementin alueiden kehittämisessä. Huomautettiin, että EU-sidonnaiset varat ovat maakunnallisessa hallinnossa yleiskatteen ulkopuolisia varoja, jotka erottavat tämän toiminnan muusta maakunnan alaisesta toiminnasta.

Vaikuttamistyössä olisi tärkeää korostaa Suomen erityisyyksiä. Aluerakenteessa korostuvat etenkin maaseudun ja kaupungin välinen voimakas kytkentä ja suurten kaupunkien puuttuminen. Todettiin näiden asioiden huomioiminen uudessa politiikassa tärkeäksi.

Korostettiin rahastojen välistä koordinaatiota ja toivottiin, ettei järjestelmästä tule kovin raskas. Painotettiin MMM:n ja TEM:n välisen yhteistyön merkitystä. Huomautettiin, että eri rahastojen yhteen toimiminen ja hyödyntäminen on tärkeä myös ympäristön kannalta.

Kannanottoon toivottiin lisäystä maaseudun vetovoimaisuudesta ja houkuttelevuudesta sekä metsäperäisen kestävyyden maksimoinnista. Peräänkuulutettiin näkökulmaa osaavan työvoiman saatavuudesta ja siihen liittyen mainintaa koulutuksesta. Todettiin, että maaseutuvaikutusten arvioinnin maininta on hyvä erityisesti siitä näkökulmasta, että yhteisen maatalouspolitiikan merkitys maaseudun kehittämiselle on suurempi kuin koskaan ennen. Todettiin, että ilmastonmuutos on tärkeä asia, joka on myös otettu huomioon luonnoksessa. Korostettiin maaseudulla olevia mahdollisuuksia ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja sen hillitsemiseen.

5. MMM:n Tulevaisuuskatsaus 2030

Maa- ja metsätalousministeriön virkamiestyönä laadittu Tulevaisuuskatsaus 2030 on sidosryhmien kommentoitavana kevään aikana.
Pääsihteeri *Christell Åström*, MMM

Päätös:

Kuultiin esitys, keskusteltiin ja päätettiin jatkotoimenpiteistä: sähköpostikonsultaatio 13.4. mennessä.

Keskustelun yhteenveto:

Kerrottiin, että kaikissa ministeriöissä laaditaan tulevaisuuskatsaukset. MMM:ssä työ on aloitettu ennakointiryhmän työllä. Käsiteltävä luonnos on MMM:n sidosryhmillä kommentoitavana. MMM järjestää työpajan 16.4.

Huomautettiin, että luonnon monimuotoisuus puuttuu luonnoksesta. Todettiin, että se on sisällytetty visioon.

Kysyttiin tulevaisuuskatsauksen taustasta. Kerrottiin, että VNK:ssa on laadittu suurempien megatrendien analyysiin perustuvaa tausta-aineistoa, josta on lähdetty ministeriössä liikkeelle omassa valmistelussa.

Todettiin, että realismi on hyvä olla mukana tulevaisuuskatsaustyössä. Huomautettiin ruokahuoltoon ja omavaraisuuteen, väestön siirtymiseen ja maalta muuttoon sekä koulutukseen liittyvistä haasteista. Todettiin, että moniosajat ovat kasvava ryhmä, jonka työturvallisuus voi olla ongelmallinen.

Korostettiin, että kaikkien ministeriöiden tulevaisuuskatsaukset ovat maaseutupoliittisesti tärkeitä ja mielenkiintoiset. Kaikkien ministeriöiden tulee huolehtia maaseudun kehittämisestä. On tärkeää, että hallinto toimii synkronissa keskenään.

6. Maaseutupoliittisia painotuksia maakuntavaaleihin

Sihteeristön ehdotuksia painopisteiksi.

Pääsihteerä *Christell Åström*, MMM

Päätös:

Kuultiin esitys, käytiin lähetekeskustelu ja päätettiin jatkotoimenpiteistä: sihteeristö jatkaa painotusten laatimista esitettyihin teemoihin keskustelun puitteissa.

Keskustelun yhteenveto:

Korostettiin tarvetta herättää keskustelua palveluihin ja hyvinvointiin liittyen. Myös demokratia ja maaseudun asukkaiden ja toimijoiden äänen vahvistus todettiin tärkeäksi teemaksi. Huomautettiin, että yhtä patenttiratkaisua ei ole. Esitettiin esille nostettavaksi aiheeksi maakunnallisia maaseutupolitiikan neuvostoja. Todettiin, että teema tulee muuttaa lähidemokratiaksi.

Myös maaseudun vetovoimatekijät, kuten luonnon vaikutukset terveyteen ja maaseudun rooli hiilinieluna ja ilmastonmuutokseen sopeutumisessa, nostettiin esille.

Todettiin, että esitettyihin teemoihin kuuluu elinvoimainen maakunta, yrittäjyys ja työpaikkojen tarjontapuoli, kuten myös digitaalisuus ja sen sisällä osaaminen. Erityisesti työpaikkojen ja osaavan työvoiman kohtaamattomuus ansaitsee tulla nostetuksi painopisteissä. Todettiin, että 40 % yritysten toimipaikoista sijaitsee maaseudulla, ja että maaseudun väestöstä kolme neljäsosaa työskentelee yksityisellä sektorilla, ja että toimintaedellytykset toimia maaseudulla yrittäjänä myös paranevat. Huomautettiin, että kaikki osaaminen ei kuulu digitalisaation alle. Todettiin, että digitaalinen käänne on suurin yhteiskunnallinen muutos 200 vuoteen, millä tulee olemaan ratkaisevia vaikutuksia maaseutuun ja kaupungistumiseen. Kaikki yhteydenpito muuttuu.

Suurena huolena on, että sote syö varat ja maakunnan laajempi merkitys supistuu sen mukaan. Todettiin, että kaupunki-maaseutu-vastakkainasettelusta on päästävä pois.

Todettiin, että MANElla on tärkeä rooli herättää keskustelua maaseudun roolista tulevaisuudessa ja nostaa maaseutunäkökulmaa maakuntauudistuskeskusteluun.

7. Ajankohtaiskatsaus maaseudun yrittäjyydestä

Ajankohtaiskatsauksen antaa johtava asiantuntija *Juuso Kalliokoski*, MMM

Päätös:

Kuultiin esitys, keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

Yhteenvedo keskustelusta:

Todettiin, että yritykselle myönnettävä rahoitus on pieni osa investoinnista. Kyseinen yritys panostaa suurimman osan investointiin itse. Tutkimus, kehitys ja innovaatorahoituksen symbioosi on tärkeä ja korostuu eri tavalla eri alueella. Maaseudulla korostuu kokemusperäiset innovaatiot, joiden kehittämisen tarpeeseen maaseutuohjelman rahoitus on pystynyt vastaamaan. Kerrottiin, että 69,17 prosenttia maaseutuohjelman yritysrahoituksesta kytkeytyy elintarvikkeiden valmistukseen. Suurta potentiaalia on nähtävissä tuotannollisessa toiminnassa ja palveluiden kehittämisessä. Etenkin biotalouden palvelut nousevat. Biotalous työpaikkoja sekä tuhoutuu että syntyy – enemmän kuin muulla alalla. Biotalousliittymä todettiin tärkeäksi, että käsite on pidettävä laajana.

Kysyttiin, onko kiinnostus maaseudun yritysrahoitukseen kehittynyt. Kerrottiin, että tilanne on hyvä. Vuoden 2015-2016 infokiertueen jälkeen on alueilla opittu tuntemaan uusia välineitä.

Todettiin, että yritysten rahoittaminen on iso ja monimutkainen kokonaisuus, josta odotetaan seuraavaa raporttia ja linjauksia, miten niitä tulisi jatkossa tarkastella. Korostettiin TEM:n ja MMM:n välistä rajapintaa. Tärkeintä on, että jokainen kehitykseen ja kasvuun tähtäävä toimija saisi oikeanlaisen rahoituksen. Jotta järjestelmät toimisivat jatkossa, peräänkuulutettiin toimivia viestinnällisiä ja hallinnollisia polkuja. Oppia on saatavilla eri ohjelmien toteutuksesta.

Kerrottiin, että maaseutuverkoston yrittäjyysteemaryhmän selvityksessä on noussut esille kaksi selkeää kokonaisuutta, joita on edistettävä: osaavan työvoiman saanti ja rahoituksen saatavuus. Myös kysymys, miten maahanmuuttajia voidaan saada maaseudulle, on noussut esille. On ilmeistä tarvetta kertoa laajasti, mitä yritysrahoitus on, mitä se ei ole, ja mitä kehittämisen välineitä on olemassa ja mihin tarkoitukseen.

Todettiin, että maaseudun yritysrahoitus on uutta luova innovatiivinen väline, jolla kehitetään maaseudun yrittäjyyttä. Korostettiin, että yritysrahoituksen on syytä olla mukana välineenä myös seuraavalla ohjelmakaudella.

Huomautettiin myös, että yksittäisen yrittäjän näkökulmasta meneillä olevat muutokset tarkoittavat, että kaikki rakenteet muuttuvat. On tärkeää miettiä, miten kokonaisuus rakennetaan maakunnissa siten, että yksittäiset yrittäjät pysyvät kärryillä mukana.

Todettiin, että BusinessFinland ei toimi tai vastaa maaseudun yritysten tarpeisiin. On tärkeää, että jokaisella yrityksellä on mahdollisuus kehittyä myös kv-markkinoita ajatellen. ”Vääränlaisia” yrityksiä ei ole. Toiminta ja uudistaminen pitäisi lähteä yritys näkökulmasta.

Puheenjohtaja koosti, että rajapinnat hallinnon alojen välillä tulee sopia. Enemmän koordinaatiota tarvitaan. Tiedon löytämisen helppous on avainasemassa. Välinputoajia ei saa olla. Välineitä tulee olla tarjolla kaikille yrityksille.

8. Maaseutupolitiikan vuoden 2018 valtakunnalliset maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeet

Vuoden 2018 valtakunnallisten maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden esittely.
Maaseutuylitarkastaja *Antonia Husberg*, MMM

Päätös:

Kuultiin esitys ja merkittiin tiedoksi: Uusia rahoitettavia hankkeita on neljä kappaletta.

9. Muut asiat

Sihteeristö kokoontuu

- 19.4.
- 22.5.

Sihteeristön lausunnot ja kannanotot

- Lausunto HE laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveyshuollossa

Maaseutupolitiikan politiikkasuositukset

(<http://www.maaseutupolitiikka.fi/politiikkasuositukset>)

- Saavutettavia digipalveluita kansalaisille. Maaseutupolitiikan politiikkasuositukset 1:2018 (Digikansalaisuus ja palveluiden saavutettavuus maaseudulla -tutkimushanke / Lapin yliopisto ja Vaasan yliopisto)
- Maaseudun julkisessa henkilöliikenteessä hyödynnettävä digitaalisia välineitä. Maaseutupolitiikan politiikkasuositukset 2:2018 (KYYTIIN! Monipalveluliikenteen kehittäminen Kaustisen seudulla ja Kannuksessa -hanke / Lestijärven kunta, Kaustisen seutukunta)
- Nopeilla tietoliikenneyhteyksillä työtä ja yrittäjyyttä maaseudulle. Maaseutupolitiikan politiikkasuositukset 3:2018 (Työtä ja koulutusta maaseudulle -hanke / Itä-Suomen yliopisto)

Tulevat tapahtumat

- 3.4. klo 15:30–18:00. Kylät palvelukeskuksina -seminaari, Pikku Parlamentin kansalaisinfossa
- 24.5. Yhteisölähtöinen paikallinen kehittäminen maaseudulla ja kaupungeissa -seminaari, VM / MMM kokoustilat, Mariankatu 9
- 10.10. Kumppanuuspäivä

Tiedoksi

- Parlamentaarisen liikenneverkon rahoitusta arvioivan työryhmän loppuraportti: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/7f574872-8fb8-4ab0-9a2f-235453593d73/942200a3-3e77-4ca9-91fa-74f558b47000/RAPORTTI_20180228105337.pdf
- Maaseutupolitiikan ajankohtaiskirje 1/2018 luettavissa http://www.maaseutupolitiikka.fi/pinnalla nyt/ajankohtaiskirje/ajankohtaiskirje_1_2018

Päätös:

Todettiin ja merkittiin tiedoksi.

Korostettiin, että jokainen MANEn jäsen voi olla aktiivinen maaseutupolitiikan blogin kirjoittaja. Mitä laajemmin saadaan blogeja eri organisaatioiden näkökulmista yhteisiin tärkeisiin kysymyksiin, sitä parempi. Vastakkainasettelua on purettava aktiivisesti.

10. Seuraava kokous

MANEn seuraava kokous pidetään 6.6. Kokous järjestetään MANEn päivätien yhteydessä klo 9-11 Raaseporissa, Fiskarsin ruukin kylässä. Kokouksen jälkeen tutustutaan ruukin kylään ja maaseutumatkailun mahdollisuuksiin. Retkelle järjestetään yhteiskuljetus. Lähtö alustavasti klo 8:00 Kiasman parkkipaikalta, jonne paluu n. klo 16.

*Päätös:
Todettiin ja merkittiin tiedoksi.*

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11:00.